

Tilastokeskukselle

ASIA: LAUSUNTO TILASTOTUOTANNON MUUTOKSISTA

VIITE: TILASTOKESKUKSEN LAUSUNTOPYYNTÖ TK/1065/00.07/2026

Y-Säätiö sr kiittää mahdollisuudesta lausua *Tilastotuotannon muutokset 2027* -muistiossa esitettyihin mahdollisiin muutoksiin. Esitetyillä toimenpiteillä Tilastokeskuksen tavoitteena on turvata nykyisten ja tulevien asetusperusteisten tilastojen laadukas tuotanto resurssien niukentuessa.

Lausunnonantajasta

Y-Säätiö on Suomen suurin valtakunnallisesti toimiva yleishyödyllinen ja sitoutumaton vuokranantaja. Säätiö on myös merkittävä asunnottomuustyön kehittäjä ja asiantuntija.

Vuonna 1985 perustettu Y-Säätiö edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tarjoamalla kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja omakustannusperiaatteella. Y-Säätiöllä on yli 19 000 asuntoa 58 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Asuntokantaan kuuluu noin 11 684 kohtuuhintaista M2-Kotien vuokra-asuntoa sekä noin 7 450 erityisryhmille suunnattua Y-Kotia.

Asukkaidemme sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi on toimintamme ytimessä. Toteutamme kehittämishankkeita ja tutkimusta sekä toimimme Asunto ensin -työn kehittäjänä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Y-Säätiössä työskentelee lähes 200 asumisen ammattilaista

Y-Säätiö pitää perusteltuna tilastotuotannon tarkastelua kokonaisuutena ja että tuotantoa voidaan kohdentaa aiempaa selkeämmin. Julkaisutiheyden harventaminen ja tietosisältöjen kohdennettu supistaminen ovat joissakin tapauksissa tarkoituksenmukaisia keinoja sopeuttaa toimintaa ilman, että tietopohjan jatkuvuus ja luotettavuus vaarantuvat. Sen sijaan pysyvät lakkautukset muodostavat merkittävän riskin erityisesti pitkien aikasarjojen katkeamisen kautta. Y-Säätiö ei siten kannata tilastojen pysyviä lakkautuksia, eikä myöskään supistuksia, jotka vaarantavat luotettavuuden ja hyödynnettävyyden.

Yleiset kommentit muistioon ja sen vaikutuksiin

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Tilastotuotannon supistaminen näyttäytyy muistiossa välttämättömänä rahoituksen vähenemisen ja EU-velvoitteiden kasvun seurauksena, mutta vaikutukset ulottuvat selvästi hallinnollista tasoa laajemmalle. Tilastot eivät ole pelkkä raportoinnin väline, vaan keskeinen osa yhteiskunnallista tilannekuvaa, sekä tiedolla johtamisen ja päätöksenteon perustaa. Tästä näkökulmasta lakkautukset ja keskeytykset vaikuttavat suoraan siihen, mitä ilmiöitä voidaan seurata systemaattisesti ja mitä ei.

Y-Säätiö pitää ongelmallisena ratkaisua, jossa kansallisesti keskeistä tietoa karsitaan ensisijaisesti sen perusteella, kuuluuko se EU:n velvoittamaan tilastotuotantoon. Tämä kaventaa kansallista tietopohjaa erityisesti sellaisilla alueilla, joilla esimerkiksi tutkimus tarvitsee kattavia rekisteriaineistoja.

Yleisellä tasolla Y-Säätiö katsoo, että sopeutustoimien lähtökohtana tulisi olla tietopohjan luotettavuus ja jatkuvuuden turvaaminen siten, että lakkauttaminen on viimeinen vaihtoehto ja ensisijaisesti hyödynnetään kohdennettuja supistuksia.

Kommentit aihealueen 1. Talous ja globalisaatio tilastojen muutoksiin

Aihealueella esitettyjen muutosten kohdalla Y-Säätiö pitää perusteltuna sitä, että tilastojen merkitystä tarkastellaan suhteessa niiden käyttöön ja vaihtoehtoihin tiedonlähteisiin. Kokeellisten ja rajatummissa käytössä olevien tilastojen kriittinen arviointi on siten ymmärrettävää.

Asumisen ja rakentamisen tilastojen osalta Y-Säätiö yhtyy KOVA ry:n lausuntoon.

Lisäksi Y-Säätiö korostaa, että asuntojen vuokrat -tilaston tietosisällön supistaminen ja aluejaon karkeistaminen olisi ongelmallista. Tilastoa hyödynnetään käytännössä esimerkiksi vuokranmäärityksen tukena ja markkinatilanteen seurannassa, ja jo nykyinen aluejako on jo monin paikoin varsin karkea. Alueellisen tarkkuuden heikkeneminen vähentäisi tilaston käyttökelpoisuutta merkittävästi.

Kommentit aihealueen 2. Innovaatiot ja digitalisaatio tilaston muutoksiin

Y-Säätiö näkee, että aihealueen suunnitellut muutokset ovat kokonaisuudessaan rajallisia. Kuten Soste ry lausunnossaan toteaa aihealueesta yleisluontoisesti, myös Y-Säätiön näkemyksen mukaan muutosten arvioinnissa on tärkeää huomioida digitaalinen eriarvoisuus ja

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

digitalisaation vaikutukset eri väestöryhmiin. Tilastotiedon tulisi tukea ymmärrystä teknologisen kehityksen lisäksi siitä, miten palvelujen käyttö ja saavutettavuus jakautuvat väestössä.

Kommentit aihealueen 3. Yhteiskunta ja yhdenvertaisuus tilastojen muutoksiin

Y-Säätiö pitää tätä aihealuetta keskeisimpänä ja esitettäviä muutoksia merkittävinä.

Useat lakkautettaviksi tai keskeytettäväksi esitetyt tilastot muodostavat yhdessä keskeisen tietopohjan eriarvoisuuden, toimeentulon ja yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen tarkastelulle. Y-Säätiö huomauttaa, että tilastojen poistaminen näiltä alueilta heikentää kokonaisvaltaisesti mahdollisuuksia muodostaa ajantasainen kuva yhteiskunnallisista ilmiöistä sekä niihin liittyvien päätösten vaikutuksista.

Y-Säätiö pitää tärkeänä väestöennusteiden tuottamisen jatkamista. Väestöennuste on olennainen lähtökohta useille pitkän aikavälin tarkasteluille, kuten asumisen tarpeen arvioinnille, alueelliselle suunnittelulle ja palvelujärjestelmän kehittämiselle. Sen mahdollinen keskeyttäminen heikentäisi Y-Säätiön näkemyksen mukaan useiden päätöksentekoprosessien tietopohjaa.

Merkityksellisiä ovat myös toimeentuloa ja taloudellista asemaa kuvaavat tilastot, kuten ulosottovelallisia ja velkajärjestelyjä koskeva tieto. Näiden poistaminen heikentäisi huomattavasti mahdollisuuksia arvioida taloudellista huono-osaisuutta ja siihen liittyviä kehityskulkuja.

Vaalitilastojen osalta keskeinen kysymys on demokratian toimivuuden ja kehittymisen arviointi, joita voidaan tehdä vain, jos käytettävissä on vertailukelpoista tietoa pitkältä ajalta.

Kommentit aihealueen 4. Kestävä kehitys ja ympäristö tilastojen muutoksiin

Tämän aihealueen muutokset ovat suhteessa rajatumpia, mutta niiden arvioinnissa on tärkeää tarkastella tilastoja osana laajempaa kestävän kehityksen kokonaisuutta. Taloudellisten ja ympäristöä kuvaavien tilastojen rinnalla tarvitaan tietoa myös sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta.

Mikäli tilastoja joudutaan karsimaan, on perusteltua arvioida, missä määrin vastaavaa tietoa on saatavissa muista lähteistä. Tilastoissa, joille ei ole

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

korvaavaa tiedonlähdettä, tulisi ensisijaisesti harkita muita sopeutustoimia kuin lakkauttamista, jotta keskeinen tietopohja säilyy.

Helsingissä 25.5.2026

Y-Säätiö sr

Teija Ojankoski

toimitusjohtaja

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi